
پرسش ها و پاسخ ها
پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی

موضوع:

احکام؛ جنابت، حیض، نفاس، استحاضه و یائسگی

بسم الله الرحمن الرحیم

پرسش نویسنده: محمّد باقر تاریخ: ۱۳۹۶/۸/۲۷

آیا رفتن حائض و جنب به مسجد و زیارت قبور حرام است؟

پاسخ تاریخ: ۱۳۹۶/۹/۴

نشستن حائض در مسجد جایز نیست؛ چراکه مسجد به حکم ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ﴾[۱] متعلّق به خداوند است و از این رو، مکانی مقدّس محسوب می‌شود که احترام و بزرگداشت آن واجب است[۲]؛ خصوصاً با توجّه به اینکه بیم آلودن آن به نجاست حیض می‌رود، در حالی که خداوند به دور کردن نجاست از نماز امر کرده و فرموده است: ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ۝ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ۝ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾[۳]؛ «و پروردگارت را تکبیر گوی و جامه‌ات را تطهیر کن و از پلیدی دوری جوی» و از این رو، روایات فراوانی در نهی از توقّف حائض در مسجد و نهادن چیزی در آن توسّط او رسیده است[۴] و برخی مانند شافعی[۵] عبور او از آن را نیز مکروه دانسته‌اند؛ همچنانکه داخل شدن جنب به مسجد جایز نیست، مگر برای عبور؛ چنانکه خداوند فرموده است: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا﴾[۶]؛ «ای کسانی که ایمان آوردید! به نماز نزدیک نشوید در حالی که مست هستید تا آن گاه که بدانید چه می‌گویید و نه در حال جنابت مگر برای عبور از راهی تا آن گاه که غسل کنید»، هر چند

---

۱. الجنّ/ ۱۸
۲. بنگرید به: پرسش و پاسخ ۳۰۶.
۳. المدّثّر/ ۵-۳
۴. بنگرید به: مصنف عبد الرزاق، ج۱، ص۴۱۶؛ مصنف ابن أبي شيبة، ج۱، ص۱۷۲؛ سنن الدارمي، ج۱، ص۲۶۴؛ الكافي للكليني، ج۳، ص۵۰؛ من لا يحضره الفقيه لابن بابويه، ج۴، ص۱۰؛ السنن الكبرى للبيهقي، ج۲، ص۴۴۲؛ تهذيب الأحكام للطوسي، ج۱، ص۱۲۵.
۵. كتاب الأم للشافعي، ج۱، ص۷۱
۶. النّساء/ ۴۳

برخی مانند ابو حنیفه، مالک و سفیان ثوری آن را برای عبور هم جایز ندانسته‌اند[۱] و این در خصوص مسجد الحرام و مسجد النبی صلّی الله علیه و آله و سلّم قابل توجیه است؛ چراکه مسجد الحرام قداست خاصّی دارد و خداوند ابراهیم علیه السلام را به تطهیر آن امر کرده و فرموده است: ﴿وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾[۲]؛ «و خانه‌ام را برای طواف کنندگان و قیام‌کنندگان و رکوع کنندگان و سجده کنندگان تطهیر کن» و مشرکان را به سبب نجاست‌شان از نزدیک شدن به آن منع کرده و فرموده است: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا﴾[۳]؛ «ای کسانی که ایمان آوردید! جز این نیست که مشرکان نجس هستند، پس نباید بعد از این سالشان به مسجد الحرام نزدیک شوند» و مسجد النبی صلّی الله علیه و آله و سلّم نیز مکانی بسیار مقدّس است که روایات متعدّدی در نهی از داخل شدن حائض و جنب به آن -حتّی برای عبور- رسیده[۴]، هر چند حمل آن‌ها بر کراهت شدید ممکن است؛ خصوصاً با توجّه به روایات رسیده از صحابه و همسران پیامبر صلّی الله علیه و آله و سلّم حاکی از اینکه در حال جنابت و حیض از آن عبور می‌کردند[۵].

ولی رفتن حائض و جنب به زیارت قبور اشکالی ندارد؛ چراکه قبرستان جای نماز نیست و مکانی مقدّس محسوب نمی‌شود، مگر قبور خلفاء خداوند که به دلیل در برداشتن اجساد آنان، شایسته‌ی احترام و بزرگداشت‌اند و از این رو، نزدیک شدن آن دو به آن‌ها -تا حدّی که قادر به مشاهده‌ی ضریح باشند- مکروه است؛ خصوصاً با توجّه به روایتی از اهل بیت حاکی از اینکه «لا يَنْبَغِي لِلْجُنُبِ أَنْ يَدْخُلَ بُيُوتَ الْأَنْبِياءِ وَ الْأَوصِياءِ»[۶]؛ «برای جنب شایسته نیست که به خانه‌های انبیاء و اوصیاء داخل شود»، هر چند حرام نیست؛ با توجّه به اینکه قبور آنان مسجد یا جای نماز محسوب نمی‌شود و در روایتی از ابو هریره آمده است که در حال جنابت با پیامبر صلّی الله علیه و آله و سلّم روبه‌رو شد، پس رفت و غسل کرد و سپس به نزد آن حضرت برگشت. آن حضرت پرسید: «کجا بودی ای ابو هریره؟!» پاسخ داد: «كُنْتُ جُنُباً فَكَرِهْتُ أَنْ أَجْلِسَ إِلَيْكَ وَ أَنا عَلَى غَيْرِ طَهارَةٍ»؛ «جنب بودم، پس کراهت داشتم که نزد تو بنشینم در حالی که بر طهارت نیستم»، پس آن حضرت فرمود: «سُبْحانَ اللّهِ! إِنَّ الْمُؤْمِنَ لا يَنْجُسُ»؛ «سبحان الله! مؤمن نجس نمی‌شود»

---

۱. بنگرید به: المدوّنة لمالك بن أنس، ج۱، ص۳۲؛ المحلى بالآثار لابن حزم، ج۲، ص۱۸۵؛ المغني لابن قدامة، ج۱، ص۱۳۵؛ نيل الأوطار للشوكاني، ج۱، ص۲۸۶.

۲. الحجّ/ ۲۶

۳. التّوبة/ ۲۸

۴. بنگرید به: الكافي للكليني، ج۳، ص۵۰؛ السنن الكبرى للبيهقي، ج۷، ص۶۵؛ تهذيب الأحكام للطوسي، ج۱، ص۱۲۵.

۵. بنگرید به: مصنف ابن أبي شيبة، ج۱، ص۱۷۱؛ مسند أحمد، ج۶، ص۴۵؛ سنن الدارمي، ج۱، ص۲۴۸؛ صحيح مسلم، ج۱، ص۱۶۸؛ سنن ابن ماجه، ج۱، ص۲۰۷؛ سنن أبي داود، ج۱، ص۶۵؛ سنن الترمذي، ج۱، ص۸۹؛ سنن النسائي، ج۱، ص۱۴۶؛ السنن الكبرى للبيهقي، ج۲، ص۴۴۳.

۶. بصائر الدرجات للصفار، ص۲۶۱؛ قرب الإسناد للحميري، ص۴۳

و نظیر این در روایتی از حذیفه نیز آمده است[۱]. آری، نشستن حائض و جنب در رواق‌هایی که معمولاً مردم در آن‌ها نماز می‌گزارند، جایز نیست؛ چراکه آن‌ها در حکم مسجدند.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصور هاشمی خراسانی
بخش پاسخگویی به پرسش‌ها

۱ . بنگرید به: مصنف ابن أبي شيبة، ج۱، ص۲۰۰؛ مسند أحمد، ج۲، ص۲۳۵ و ج۵، ص۳۸۴؛ صحيح البخاري، ج۱، ص۷۴؛ صحيح مسلم، ج۱، ص۱۹۴؛ سنن ابن ماجه، ج۱، ص۱۷۸؛ سنن أبي داود، ج۱، ص۵۸؛ سنن الترمذي، ج۱، ص۷۹؛ سنن النسائي، ج۱، ص۱۴۵.